

HVAD SIGER LOVEN OM FOTOGRAFERING?

Hvor må man fotografere, og hvem må man fotografere? Og må man offentliggøre disse billeder?

Dette er tre klassiske spørgsmål, som er relevante for alle, der fotograferer enten med deres professionelle udstyr eller blot med en smartphone. Lovgivningen gælder altså ikke kun for den professionelle fotograf men også dig, der tager billeder af dine venner eller folk på gaden, og som du derefter poster på fx. Facebook eller Instagram.

Vi vil i denne artikel komme ind på følgende områder:

- [Hvor må man fotografere?](#)
- [Hvem må man fotografere?](#)
- [Hvorfor er ordet "samtykke" så vigtig?](#)
- [Harmløst og indirekte samtykke](#)
- [Betydningen af begreberne: portræt-, situations- og private billeder](#)
- [Privatlivets fred](#)
- [Legitim begrundelse for offentliggørelse](#)
- [Hvilke grupper af folk må normalt ikke offentliggøres?](#)
- [Forhold omkring de sociale medier](#)
- [Retten til at få slettet billeder](#)
- [Pressens forhold](#)
- [Modelfotografering](#)
- [Fotos af børn og unge under 18 år](#)
- [Aftaleloven](#)
- [Ophavsretten](#)
- [Gravsten – kirkegårde](#)
- [Salg af billeder](#)
- [Løbende blogindlæg om dette emne](#)

Følgende afsnit skal tages som vores vurdering af den aktuelle jura, da dette er et område, der sker en del ved, bl.a. pga. [databeskyttelsesforordningen](#) (GDPR).

“Helhed og formål” – ændret praksis hos Datatilsynet

Senest har [Datatilsynet](#) og [Datarådet](#) ændret væsentligt i deres opfattelse pr. [26. september 2019](#). Man vil ikke længere skelne mellem portræt- og situationsbilleder, hvorfor spørgsmålet om der skal indhentes et samtykke til offentliggørelse fremover skal vurderes ud fra *“en helhedsvurdering af billeder og formålet med offentliggørelsen”*.

DATATILSYNET

Og lige så vigtigt, så understreger Datatilsynet i [denne offentliggørelse af 26. september 2019](#), at det påhviler den dataansvarlige at begrunde behandlingsgrundlaget for offentliggørelse af en identificerbar person.

Det betyder også, at den dataansvarlige (altså fotografen) skal sikre sig, at der er et juridisk grundlag for at offentliggøre billederne, samt at personer på billederne bl.a. har fået oplyst, at billederne vil blive offentliggjort.

Som vi læser denne ændrede praksis pr. 26. september 2019, så imødekommer Datatilsynet, at vi rask væk uploader billeder af folk på fx. de sociale medier uden at tænke os om. Caféturen med veninderne bliver uploadet til Instagram, og veninderne er klar over dette, da billedet blev taget. Vi forstår dette som, at Datatilsynet fremover tillader en form for *“indirekte samtykke”*, og at billedet kan falde ind under betegnelsen *“harmløs”*.

Datatilsynet har oprettet denne [side](#), hvor de behandler spørgsmålet omkring *“Billeder på Internettet”*.

I december 2019 i forbindelse med en [artikel](#) om offentliggørelse af billeder fra et Luciaoptog udgav Datatilsynet også denne lille [informativ video](#).

For at forstå *“helhed”*, *“formål”*, *“harmløst”* og (indirekte) *“samtykke”*, så er vi stadigvæk nødt til at se på de elementer, som du skal lade indgå i denne vurdering.

Hvor må man fotografere?

Overordnet skulle vi mene, at [Straffelovens §264](#) har stor betydning her. Loven refereres ofte som de paragraffer, der omhandler værn af privatlivets fred. §264, stk. 1 og §264a kommer i anvendelse, hvis man ikke har ret til at være det sted, hvor man fotografere. Et andet sted læste vi, at selvom man står ude på offentlig vej og fotografere ind ad en indkørsel til et privat hus, så har man overtrådt loven.

§264d skriver bl.a. *“Med bøde eller fængsel indtil 6 måneder straffes den, der uberettiget videregiver meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold eller i øvrigt billeder af den pågældende under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget offentligheden.”* (kilde: [Retsinformation](#))

Overtrædelse af §264 kan give op til 2 års fængsel.

I §264a benyttes vendingen *“frit tilgængeligt sted”*, hvilket betyder, at du må tage billeder, hvor almindelige folk frit kan komme. *“Frit”* betyder også, at det fx. er steder, hvor man ikke skal betale for at få adgang. Det betyder, at du må tage billeder af folk på gaden, i skoven, på stranden, på åbne koncerter osv.

Et *“ikke-frit tilgængeligt sted”* kunne fx. være zoologiske haver, Tivoli, museer, mv. – altså hvor man betaler entré. Men det er også i huse, i lejligheder, ved lukkede arrangementer, firmafester, diskoteker. Her må du altså IKKE tage billeder af folk uden deres samtykke.

Det er også vigtigt at huske og respektere, at en privat person, juridiske personer (virksomheder) eller offentlig myndighed har ret til at disponere over et område, der er frit tilgængeligt, så kan der være opstillet betingelser for fotografiering af dette område. Retsbygninger, metroen i København, hovedbanegårde, lufthavne, stormagasiner og indkøbscentre kan udstede sådanne forbud. Her skal du overholde dette påbud.

Ordet “samtykke” er centralt

Ordet *“samtykke”* er vigtigt på flere områder:

Ønsker du at fotografere et sted, hvor der enten er et påbud eller som falder ind under [§264a](#) om ikke at være frit tilgængeligt, skal du indhente samtykke fra de folk, der enten har råderetten til stedet eller som står for arrangementet. Bemærk, at det kun giver dig lov til at fotografere på stedet, ikke til at fotografere folk.

For at fotografere folk, så træder andre bestemmelser i kraft, som betyder, at du skal indhente samtykke fra de fotograferede, medmindre du har fået lov til at tage billeder af virksomheden, og virksomheden har indhentet et samtykke fra personerne, der deltager.

Samtykke?

Ja Nej

Definitionen af ordet “samtykke”

Ordet samtykke er altså ret afgørende i dette sammenhæng. Så lad os lige stoppe op her og se på, hvad der ligger i dette ord:

For det første, så er det alene fotografens ansvar at indhente og opbevare den eller de fotograferedes samtykke.

Husk derfor, at:

- Fotografen skal kunne dokumentere samtykket. (Vi anbefaler, at du får dette på skrift, da et mundtligt samtykke er svært at dokumentere. Se artiklerne om online-modelkontrakt og samtykkeerklæring.)
- Det skal klart fremgå, at samtykket er afgivet *“frivilligt, specifikt, utvetydigt og informeret”*.
- Det skal også fremgå, at samtykket altid kan trækkes tilbage. Og dette skal klart fremgå på det tidspunkt, hvor samtykket afgives. Det skal være lige så let at trække sit samtykke tilbage, som det er at give det.

Er der tale om billeder af en virksomheds ansatte, som bruges i pjecer, hjemmeside, mv. så giver Datatilsynet dog ret til, at billeder i bl.a. distribueret materiale ikke kan forlanges slettet. Her vil vi henvise til [Datatilsynets vejledning ved ansættelsesforhold afsnit 6.4.2](#), hvis du vil vide mere om dette punkt.

En **kontrakt** betyder, at et samtykke ikke kan tilbagekaldes. Dette kommer vi mere ind på under punktet nedenfor *“Model-fotografering”*.

Hvornår er man gammel nok til at afgive et samtykke?

Dette behandler vi nedenfor i afsnittet [“Reglerne for fotografiering af modeller/børn under 18 år.”](#)

Eksempel på "harmløst" og "indirekte samtykke"

På en rejse tog jeg dette billede af 6 gæve herrer med mig i midten. Dette billede har jeg offentliggjort.

Vi vurderer juraen således, at disse herrer selv valgte at være med på billedet (bl.a. ved at invitere mig til at sidde i midten), at det er harmløst, selvom her er tale om et "portrætbillede". De var meget interesserede i at fortælle mig om deres land og kultur. De kaldte mig professionel, hvilke alene måtte skyldes mit store Nikon D800-kamera, store objektiver, mv. Men jeg oplyste dem ikke, at jeg ville offentliggøre billedet på fx. min hjemmeside. Og derfor er offentliggørelsen af dette billede nok ude i gråzonen, hvor ordet "harmløst" og "indirekte samtykke" er mit alibi for at bruge billedet.

Hvem må man fotografere?

Når ovenstående så er på plads, så skal du ydermere forholde dig til følgende. Ønsker du at offentliggøre billederne?

Det vil sige, ønsker du at vise dine billeder frem på sociale medier, som fx. LinkedIn, Instagram eller Facebook, på skolens hjemmeside, virksomhedens blog, avisen osv. så skal du forholde dig til efterfølgende afsnit, uanset om du er professionel fotograf eller blot har fotograferet nogle folk/venner med din smartphone!

Hvem man må fotografere, handler derfor mere om reglerne for offentliggørelse af billederne.

Datatilsynet sidestiller [offentliggørelse af genkendelige billeder](#) med "behandling elektronisk behandling af personoplysninger." Derfor skal reglerne for databeskyttelsesforordningen (GDPR) og databeskyttelsesloven være opfyldt (GDPR finder dog ikke anvendelse på private personer, hvorfor du ikke skal leve op til kravene i GDPR, hvis du vil tage et billede af dine veninder på en café).

Som fotograf bliver du betegnet, som det lovgivningen betegner som "dataansvarlig", og skal drage omsorg for beskyttelsen af de data/billeder, du tager, og dermed skal du sikre dig, at du har det rette grundlag (samtykke fx) til at tage billedet og offentliggøre det.

DATATILSYNET

Portrætbillede, Situationsbillede eller privatbillede?

Helt grundlæggende skelner [Datatilsynet](#) og lovgivningen mellem følgende tre slags billeder:

- **Portrætbilleder**
- **Situationsbilleder**
- **Private billeder**

Det er vigtigt at kende til disse tre definitioner og at kunne forholde sig til dem.

Hvad er et portrætbillede?

Et **portrætbillede** er et billede, hvor der er fokus på bestemte personer, og hvor man tydeligt kan se, hvem der er på billederne. Er du ikke i tvivl om, at der er en eller flere personer i fokus på billedet, så betegnes det som et portrætbillede. Det kunne også være et klassebillede, fodboldholdet, firmabilledet, veninden på stranden.

Samtykke?

Ja Nej

Her krævede loven, at der skal indhentes **samtykke** fra **alle** personerne på billedet, før det må offentliggøres (jf. [databeskyttelseslovens §6, stk. 1](#)).

Dette betyder, at mange "street-fotografer" ikke må offentliggøre billeder, som de reelt ikke har den fotograferedes samtykke til. Og det er altid fotografen, der skal bevise, at denne har indhentet dette samtykke.

Uden at vi har kunne finde en henvisning til lovtekster, så skulle det være tilladt at offentliggøre portrætbilleder af folk – uden deres samtykke, hvis de selv indirekte har givet tilladelse til det. Dette kunne fx være deltagerne ved en parade eller en gademusikant. Fælles for disse er, at personerne er på et offentligt sted, hvorfor det kan være i overensstemmelse med loven at tage billeder og lægge disse op, uden samtykke fra dem. Tilsvarende er gældende, hvis du deltager i fx et maratonløb eller kajakstævne og tager billeder af deltagerne med henblik på offentliggørelse.

Hvis du tager et overordnet billede, hvor der kan ses en masse mennesker, og hvor man ikke lige kan skelne folk fra hinanden, så vil du formentlig kunne offentliggøre det uden at indhente et samtykke. Omvendt, hvis du tager et billede af en enkel person, der måske poserer foran dig, kan du befinde dig i en gråzone.

Det skyldes, at du først og fremmest står på et offentligt sted, hvorfor du som hovedregel har retten til at tage billedet og offentliggøre det. Personen har samtykket til, at du godt må tage billedet ved at posere foran dig, men personen samtykker ikke til, at du offentliggør det, eller hvad du må bruge et til (derfor vil samtykket ikke være gyldigt, da du som dataansvarlig ikke har overholdt din pligt til at oplyse om, hvad billedet vil blive brugt til osv., jf. oplysningspligten i GDPR). Bliver billedet fx bliver taget til Gay Pride, hvor det er sandsynligt, at personen på billedet er homoseksuel, hvad så? Om man er homoseksuel, er en følsom oplysning, jf. GDPR, hvor hovedregel er, at du ikke må tage billeder og lægge det op på sociale medier, medmindre du har et samtykke eller andet grundlag for behandlingen. Det samme gør sig gældende til politiske demonstrationer.

Derfor skal man nøje overveje, hvor man befinder sig, og hvilke billeder man tager, da det er en gråzone. Et afgørende kriterium er, at den afbildede ikke med rimelighed må kunne føle sig udstillet, udnyttet eller krænket, fx. i markedsførings eller andet kommercielt øjemed.

Hvad er et situationsbillede?

Situationsbilleder defineres i denne sammenhæng som billeder, hvor en aktivitet eller en situation er det egentlige formål med billedet. Det kunne f.eks. være gæster til en rockkoncert, legende børn i en skolegård eller besøgende i en zoologisk have. Men her er **ikke** fokus på bestemte folk på billedet.

Da der er tale om en helhedsvurdering af formålet med offentliggørelsen, skal offentliggørelse ske under skyldig hensyntagen til karakteren af billedet, herunder den sammenhæng hvori billedet optræder og formålet med offentliggørelsen.

Igen skal man dog være opmærksom på, hvorhenne man befinder sig. Er du til en politisk demonstration, Gay Pride osv., så skal du formentlig have et samtykke til at tage billedet og lægge det op, hvis du har fokus på et par personer.

Hvad er private billeder?

Databeskyttelsesforordningen omfatter ikke et billede, som anses som en del af *“rent personlige eller familiemæssige aktiviteter”*. Det kunne være billeder, som du har i dit private fotoalbum eller alene på din smartphone.

Som privatperson er man ikke omfattet af reglerne i databeskyttelsesforordningen, hvis billederne alene distribueres i en lille og lukket kreds. Men bruges billederne på en blog eller lignende, som kan tilgås af mange, som man ikke nødvendigvis kender, så vil man oftest være omfattet af databeskyttelsesforordningen og skal opfylde disse regler.

Og... det betyder ikke, at den private fotograf herved er fritaget for ansvar; nu gælder Straffelovens §264a og 264d.

Lovgivningen forholder sig også til begreberne: **harmløs** og **legitimitet**, såfremt der ikke er tale om portrætbilleder og derfor mulighed for at offentliggøre billederne uden samtykke. Så lad os lige se på disse begreber.

Privatlivets fred og harmløse billeder

Et afgørende kriterium er, at den afbildede ikke med rimelighed må kunne føle sig udstillet, udnyttet eller krænket, fx. i markedsførings eller andet kommercielt øjemed.

Billederne skal således være **harmløse**. Er personerne på billedet fotograferet i en intim situation, anses offentliggørelse for krænkende, og derfor ikke tilladt uden personernes samtykke.

Tænk blot på den sag her i 2019, hvor flere hundrede unge delte intime billeder på de sociale medier og efterfølgende blev dømt for dette.

Generelt skal man altid respektere privatlivets fred, og er man i tvivl om offentliggørelsen af billedet strider mod reglerne på dette område, og kan man ikke indhente de fotograferedes samtykke efterfølgende, så er lovgivningen efter vores mening klar: man skal undlade at offentliggøre disse billeder.

Legitim begrundelse for offentliggørelse

Uden samtykke, så ser man også på om du – fotografen – har et legitimt formål med at offentliggøre billederne (på bl.a. Internettet). En virksomhed kunne her henvise til markedsføringen og derved formålet at tiltrække nye kunder. Dette ville også gælde for en fotograf, der lever af at tage billeder.

Hvad er vigtigt: den fotograferedes interesse i, at billedet ikke bliver offentliggjort, eller fotografen/virksomhedens interesse?

Mener du at kunne argumentere for, at fotografen/virksomhedens interesse vejer tungest, så er der et legitimt formål!

Fotografen/virksomheden skal dog stadigvæk overholde lovgivningens principper om behandling af personoplysninger. Dette er fx., at man skal kunne fjerne billederne, såfremt personen på billederne kræver dette.

Disse grupper af folk må normalt ikke offentliggøres

I Datatilsynets vejledning har man fastsat, at følgende grupper normalt aldrig må have deres portrætter offentliggjort uden samtykke:

- Ansatte i private virksomheder
- Offentligt ansatte
- Kunder i butikker, banker, posthuse, mv.
- Gæster på en bar, diskotek, natklub, o.lign.

Forhold om de sociale medier

Ovenstående taget i betragtning, så ser vi jo hele tiden, at der deles billeder på fx. Facebook eller Instagram, som er i strid med ovenstående regler.

Og selvom man hævder, at billederne *“kun deles med ens venner”*, og/eller at man *“har en lukket profil”*, så kunne det tænkes, at den fotograferede ikke ønsker, at en af dine venner skal se disse billeder. Forestil dig, at en ven har delt et billede af dig, hvor du er meget fuld til en fest. Dette billede ønsker du måske ikke, at din (kommende) arbejdsgiver vil kunne få adgang til eller, at din familie skal se.

I et tidligere blogindlæg [her](#) har vi omtalt en kendelse i Pressenævnet, som forholder sig til lukkede Facebook-grupper. Kendelsen konkluderede, at billederne var offentlige, og derfor offentliggjorte, hvorfor journalisterne måtte bruge billederne.

Hertil synes vi, at det bliver problematisk, da man på bl.a. Facebook rask væk tagger genkendelige personer på billederne, vel og mærke uden deres samtykke. Her er altså tale om en overtrædelse.

Datatilsynet har lavet denne [video - Datatilsynet \(2020\) Offentliggørelse af billeder på sociale medier](#), som opsummerer reglerne.

Datatilsynet har desuden samlet deres [denne vejledning](#) mht. billeder på internettet, som du bør læse.

Billeder på internettet

Klik på billedet.

Overdragelse af brugsrettighederne: deling af billeder

Når vi accepterer betingelserne for at bruge Facebook, Instagram, Pinterest, LinkedIn, osv. så accepterer vi, at vi overdrager brugsretten til disse firmaer. Bemærk, at det ikke er ophavsretten, men kun retten til at bruge billederne. Det er ganske enkelt nødvendigt for, at disse platforme kan fungere. En væsentlig del af disse platforme er jo, at du deler andres billeder, historier, indlæg, mv. Derfor er det op til den, der 1) poster et billede at have ophavsretten til billedet, og 2) at den, der deler dit billede, ligeledes er opmærksom på, at de ikke overtræder ophavsretsloven. Essentielt her er ordet *“deler”*.

Update: 16.4.2019: Jeg har i dag skrevet et blogindlæg, hvor en amerikansk dommer dømmer, at når man – i denne sag er et nyhedsmedie – benytter sig af dele muligheden at *“indlejre”*, som Instagram giver mulighed for, så er dette tilladt uden at skulle betale vederlag for at benytte billedet. Og nyhedsmediet har derfor heller ikke overtrådt fotografens rettigheder. [Læs dette indlæg her.](#)

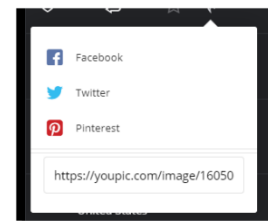
Update: 06.06.2019: I en ny sag har en dommer afvist, at denne sag om at *“indlejre”* kan benyttes. Og hertil kommer, at Facebook (som ejer Instagram) nu melder ud, at man IKKE har ret til at indlejre billeder uden rettighedshaverens klare accept. [Se mit blogindlæg her.](#)

For på **Instagram** kan du ikke bare dele en anden persons billeder. Det vil sige, at hvis man screendumper en anden persons billeder og derefter poster det på sin egen profil, så overtræder man reelt lovgivningen. Da vi gennemgik Instagrams seneste betingelser, så omtaler disse ikke muligheden for at dele ens opslag.

Der findes apps, der gør, at man kan dele en andens Instagram-post. De apps, som vi har set på, medtager altid navnet på den profil, som billederne er kopieret fra. Nogle sætter dem ind på billedet, andre kun i teksten (hvorfra det så vil kunne slettes). Du skal stadigvæk sikre dig, at du har tilladelse til at dele billedet med den, der er ophavshaver af originalbilledet.

Sider som Pinterest.com, 1x.com, Youpic.com, Viewpic.com og 500px.com benyttes af mange fotografer til at vise deres billeder. Også her giver kontoejeren 1) andre lov til at dele deres billeder, og 2) står inde for, at de har ret til at uploade disse billeder. Så hvis du ser dele-ikonerne for Facebook, Pinterest, Instagram, mv. på en side, så accepterer du også, at dit billede kan deles af andre, gemmes på deres Pinterest-konto, osv.

Vi kan konkludere, at så længe du deler et billede bl.a. med den funktion, som det sociale medie giver dig, så er det lovligt. Sceendumping-delning er oftest ulovligt.

Retten til at få slettet billeder

Endelig skriver Datatilsynet også, at skulle en genkendelig person på et billede bede om, at billedet bliver fjernet, så vil lovgivningen som oftest give denne person medhold. (Og så igen mht. Facebook, så er skaden sket, da rettigheden allerede er overdraget ved upload!)

Hvis samtykket trækkes tilbage, skal du – den dataansvarlige/fotografen – sørge for, at billederne slettes fra internettet (eller hvor du ellers har brugt dem).

Tilbage i [september 2018](#) bekendtgjorde Datatilsynet, at en model ikke kunne påberåbe sig retten til at trække sit samtykke tilbage, idet der var indgået en skriftlig aftale imellem model og fotograf.

Vi skal nedenfor komme ind på en grundlæggende ting her: Aftaleloven.

Vi har skrevet et [blog indlæg her](#) om, hvordan man skal forholde sig, såfremt man ønsker at trække et samtykke tilbage.

Pressens rettigheder

Pressen må mere end almindelige fotografer, idet deres rammer også indeholder *“hvad det er vigtigt for offentlighedens interesse”*.

Kan pressen argumentere for, at billedet, om end det ville falde ind under at være et portrætbillede, så kan de stadigvæk offentliggøre disse billeder.

Men alligevel skal de også overholde loven om krænkelse af privatlivet.

Modelfotografering

Hvis du får din familie eller dine venner til at agere modeller for dig, så husk, at ovenstående regler stadigvæk er gældende. Hertil kommer forhold, som vi har beskrevet i afsnittet nedenfor om Aftaleloven.

Du skal stadigvæk have modellens (skriftlige) samtykke til at offentliggøre billederne. Har du ikke et skriftligt samtykke, så kan modellen til enhver tid trække sit samtykke tilbage, og du skal derfor – som dataansvarlig – fjerne de offentliggjorte billeder.

Vi kan derfor kun henstille til – på det kraftigste og for begge parter – at der indgås en aftale: en modelkontrakt.

Det er min erfaring, at brudepar, modeller, mv. kun ser det som positivt og tillidsvækkende, at jeg altid fremlægger en aftale for det kommende shoot.

Jeg har udarbejdet en online modelkontrakt, som du kan læse mere om [her](#).

Reglerne for fotografering af modeller/børn under 18 år

Juraen her fastsætter, at *“den fotograferede skal være moden til at afgive samtykke”*. Igen er ordet samtykke afgørende.

[Artikel 8](#) i Persondataforordningen (GDPR) sætter alderen for at afgive samtykke til *“informationssamfundstjenester direkte til børn til 13 år.”* Det er vores vurdering, at afgivelse af et samtykke til, at billeder må offentliggøres på fx. Internettet **ikke** falder ind under denne definition.

Datatilsynet udtaler i deres [vejledning](#) om samtykke (pkt. 4.1), at man mener, at man normalt moden, når man er 15 år gammel, når det kommer til at afgive samtykke til, at ens billeder må blive offentliggjort.

4.1 Børns mulighed for at give samtykke

Når en dataansvarlig ønsker at behandle personoplysninger om et barn på baggrund af et samtykke, skal den dataansvarlige overveje, om barnet selv kan give samtykke, eller om samtykket skal indhentes hos forældremyndighedsindehaver.

Om barnet selv kan give samtykke, afhænger af en konkret modenhedsvurdering. Den dataansvarlige skal derfor konkret vurdere, om barnet har tilstrækkelig modenhed og forståelse til selv at give samtykke. Normalt vil et barn på 15 år være tilstrækkelig moden til at kunne give samtykke på egne vegne.

Hvis den dataansvarlige vurderer, at barnet ikke har den tilstrækkelige modenhed, bør samtykket i stedet indhentes fra forældremyndighedsindehaver.

Den information, som skal gives forud for meddelelse af samtykke, skal tilpasses barnets forståelse. Informationen skal være formuleret i et klart og let forståeligt sprog, så barnet kan overskue oplysningerne.

Uddrag af Datatilsynets vejledning om samtykke. Klik på billedet.

Hertil kommer, at Datatilsynet pålægger fotografen (den dataansvarlige) at vurdere, om modellen er moden til at afgive dette samtykke (markeret med grønt her ovenfor). Hvis fotografen skønner, at modellen ikke er moden, så skal en værge afgive samtykke.

Alderen på 15 år er derfor en rettesnor, som den enkelte fotograf skal forholde sig til, naturligvis også til de fotograferede billeder. Der er stor forskel på billeder af spejderne på tur og modelbilleder i et studie.

Er den fotograferede under 15, bør der altid være en værges skriftlige samtykke til, at billederne må offentliggøres. Det er altså ikke nok at informere forældrene til en børnehaveklasse.

Når den fotograferede runder det 18. år, så er denne fuldt juridisk myndig ([Værgemålsloven](#)), og kan selv afgive samtykke.

I vores øjne er dette *“skøn”*, som den dataansvarlige skal foretage, desværre uklart og vil være op til personens moral, etik og hensigter. Det vil være nærliggende at vurdere, om den dataansvarlige vurderer culpøst (*“I ond tro”*).

Må man tage billeder af en ung person under 18 i fx. badetøj/bikini?

Men så er der lige det klassiske spørgsmål om unge modeller og *“nøgenhed”*. Må billederne have en erotisk eller endda en pornografisk vinkel?

Til at besvare dette finder vi, at lovgivningen 1) lader det bero på et skøn af billedernes karakter og 2) relaterer dette skøn til [Straffelovens §235](#) om udbredelse af pornografisk materiale.

Det korte svar – i vores vurdering – er klart: Nej!

Bikinibilleder, erotiske vinkler, mv. bør alene træffes af den fotograferedes værge, når den fotograferede er under 18 år, og fremgå klart af en skriftlig aftale.

Kort om Aftaleloven

Vi har erfaret, at mange ikke er bekendt med forholdene om en aftale, og derfor synes vi, at vi kort vil fremhæve nogle vigtige elementer af aftaleloven, som gælder ved samtykke, aftaler og kontrakter.

En aftale kan være mundtlig eller skriftlig. I sidste ende vil det altid være afgørende, om parterne kan fremlægge god og beviselig dokumentation for den indgåede aftale. En skriftlig aftale er naturligvis altid det bedste, idet man typisk vil indskrive aftalens indhold og rammer. Men en dialog mellem parterne, det være sig via e-mail, sms, Facebook eller lign. vil også kunne opfattes som at være en aftale.

Vi udelader her mundtlige aftaler, idet disse oftest er umulige at bevise, såfremt det skulle komme til en tvist mellem parterne.

Fotografer skal her lige være opmærksomme på §38a, stk. 2, hvor en fotograf vil kunne blive anset som værende *“erhvervsdrivende”* og derved stå med bevisbyrden. Mange (*“TFP-”*) fotografer vil ikke anse sig selv, som erhvervsdrivende. Men her kunne man hævde, at fotografen er den *“professionelle”* i aftaleforholdet, især hvis fotografen har skudt en del billeder over en periode (jvf. §38b og §39).

Hvis en fotograf og en model skriver sammen om en kommende fotosession, så vil denne dialog også kunne benyttes, som en del af aftalen.

Vi vil derfor argumentere for, at det altid vil være til alle parter fordel, hvis der er udfærdiget en aftale. Aftalen skal være *“klar og forståelig”* (Aftalelovens §38b, stk. 2). Den bør indeholde rammerne for aftalen, altså hvor og hvordan billederne må benyttes.

Ophavsretten

Nu har vi fastslået, at fotografen er dataansvarlig bl.a. mht. Persondataforordningen, samt at denne skal forholde sig til flere af Straffelovens punkter.

Når det så kommer til ejerskabet af billederne, skal vi se på [Ophavsretsloven](#). Her er det bl.a. §2, der gør det klart, at fotografen har **alle** rettighederne til billederne.

Af §3 fremgår det, at ophavsretshaver kan kræve at blive krediteret (dvs. navngivet), såfremt billederne offentliggøres.

Af §3 stk. 2 fremgår det, at kun fotografen må ændre i billedet.

Du må derfor ikke bruge, dele, kopiere, redigere eller andet med en fotografs billeder uden dennes (skriftlige) samtykke. Dette gælder ikke kun fotografer, men alle der kan have rettighederne til fx. et blogindlæg, en GIF, en video, en bog, osv.

Gravstene – kirkegårde

Jeg har set flere, der skyder (model-)billeder på kirkegårde. I en Facebook gruppe fandt jeg en henvisning til en artikel skrevet af Leif Møller Jensen på hjemmesiden [Egersund.dk](#): Her henvises til straffelovens §139 om *“gravfred”*. Leifs undersøgelse går tilbage til 2007, men har været grundig. Hans konklusioner er, at billeder ikke må være krænkende, og at stenen skal være mindst 10 år gammel.

Salg af billeder på stock-sider, mv.

En lille smule uden for det overordnede emne *“jura”*, så gælder der særlige forhold, såfremt du vælger at uploade dine billeder til fx. stock-bureauer, der kan videresælge dine billeder for en (ofte mindre) honorar.

Overvejer du dette, så har jeg gengivet en anden fotografs erfaring i [dette blog indlæg](#).

Vi skriver løbende nogle blogindlæg, som har relation til juraen omkring lovgivningen omkring fotografering. Det kunne være om aktuelle domme eller afgørelser fra Datatilsynet. [Klik her](#), så kommer du til disse blogindlæg.

Ovenstående analyse og sammenfatning af de relevante regler og lovgivning står helt for egen regning, og med alle forbehold. Artiklen her er **opdateret d. 6. februar 2021** i samarbejde med juristen Celine Maktabi. Vi kan nok forvente yderligere tolkninger i nærmeste fremtid, derfor alle forbehold.

Endelig er ovenstående kun relateret til Danmark. Der gælder andre regler i andre lande, som du skal sætte dig ind i. [Her](#) er en god artikel på Wikipedia om reglerne i andre lande.